

מסורת הש"ס

א) קידושין כד: מנחת ו. כה. [מולין גנ]. פסוקהי. ת"כ וקרא נדבה פרש' ו ה"ג, אמור פרש' ז ה"ב, וע' ירוש' שקלים פ"ד הי"ד, ט ע"ז ה: נא. כל הענין ירוש' פסחים פ"ט ה"ה, מגילה פ"א הי"א, סוטה פ"ט ה"ה, א [מולין מ]: רוספי חולין פ"ג הי"ז, וע' ת"כ שמיני פ"ג ה"ט וה"י, אחרי פ"יב ה"ח, ירוש' נזיר פ"ו ה"א, ד [סנהדרין קה: ע"ט], ירוש' מגילה שם, ו [נ"ו] כד, א [כתב רש"י ע"ז מו. ד"ה שני ר"מ, יהודה וחוקים שגן, ט] מביאות יתרו פ"א, ירוש' שם, ט מביאות ר"פ יתרו, בחודש פ"ב, ספר ברכה שגג, א [קטנה ט"א, ע"ט], [ומנה יד: שגם פת:], ט ע' כסני מלכות, א לילי גנ: ו ב פירכ"ד, ט ע' כתר פ"ז ו. דמלתו כע"ה, ט כע' ככ"מ כפ"א מה' גינשין [הט"ו] מה יהושעה על הרב"ם: וע' בבב"א ובפ"י, וע' ע"ח מולין מנ: ד"ה אומר, עירובין ז. ד"ה כנון וכו' ומימין נענין ו: ד"ה ונקב, כ"ק כ"ה. ד"ה נעדר, כנורות א: ד"ה כד.

הגהות הב"ח

א) גמ' שטע ובא שהיה: ב) רש"י ד"ה ה"ג זכרים וכו' ולא [למרי] [גרסי' דאמר מר] תמות זכרות כנחמות [לפוקי על כשפות] כי דמאי איראי:

שינויי נוסחאות

א [ז"ל דארי' (י"ש"ס): ב] ז"ל אמר הקב"ה לבח הבא וכו' (שם, ובשינוי בבבב"ה): ג] ז"ל ההוא למעשי' (י"ש"ס): ד] ליה הרמנא לבח (ש"ס): ה] ש"מ נוסף אמר מר: ו] ז"ל מאותן שעתידין ליטרה, וע' מהרש"א שבי"ח ה"א הפסוק [הנרי"ב: וכו' בבבב"ה], ולכא' גיר' זו מוכרחת, דלי' טמאים היינו שנעבדה בכן עבירה א"כ האף התורה הא דכתיב מטהרים ו' ומטמאים ב', למא לי ב', יקח' ו' נחמין שלא נעבדה בן עשרה, כשלמא מתי' טמא אי אפשר שהא טמור, אלב מוז שנעבדה בן עשרה הכי אפשר לוקח אחרים וי"ע גיר' קר"ה, ובש"י גורם כדמס' לפניו אלב אשתי' מוסף ל"א מאותן העתידין ליטרה: ז] בכל כתיב' ונקת' ופתי' היום' לכל קרבו עולות, וכו"ה כרש"י, וכי' הטי"מ, ומסתין הוא ללא גרסיןן "הכל" משמע דקאי על הקרבנות, אלב גרסי' "כלב" דקאי על הקרביים, וכן משמע' כולו אומר כבוד להקב"ה: אחר לסס יושב ה' מלך לעולם. כבר נשבע שהא מלך לעולם על גרומיו ולא יטחיתם: פשע מאות ושעשים וארבעה זרוזם קודם שנכרף העולם. וכ"ו מאלס ועד משה רבינו ו הכי דבר כזה לאלף דור (מהללס קה): עוו. התורה שהיא מעוזן של ישראל: דאפי'

ה"ג זכרים ונקזם סמימים ונעלי מומין לאפוקי מחוסר אבר ולא. ו ולא ו) גרסי' תמות וזכרות כנחמות כו' דמאי איראי קודם מתן תורה לאחר הקמת המשכן נמי איתא להא ועוד מדקאמר אלב מחוסר אבר לא מכלל דנעלי מומין לא נפסלו לא כנחמה ולא

נעוף: שנאמר לבני נח. להקריב

לגזוה: שחיין ראשי איברים. ולמה

לי לאזהורי עלייהו אי לאו משום

הקרבה שהקריב מהו כלאמת מן

המיצה: מלחמים זרע נפקא.

דעריפה אינה יולדת: בדומין לך.

למעוטי טריפה: תמים דדרכיו.

עניו וסגנן: מהו דסימא אסך. לאו

למידרש בדומין לך אלב שהודיע בן

שאינו עושה אלב לכבודו להיות לו

לנותא: קמ"ל. לחיות זרע לאו בן

לנותא כעי להו ומהשתא על כרחך

אתך יתירא הוא למידרש על בדומין

לך: מי הוו. הכי לא נחמה מורה:

הבאין מליליהן. וכל אותן שצאו אל

המיצה מליליהן צאו וצתן הכיר

אותם שצאו שצעה שצעה ידע שהן

טהורין ושצאו שנים שנים בן שכן טמאין:

ויוצמו זכחים שלמים. וסיני קודם

הקמת המשכן היה ואת אמרת דעד

[שלא] הוקם המשכן לא קרבו שלמים

כלל: לכל. בה] דין לישראל דין לבני

נח קרבו עולות אלב שלמים לא קרבו

לבני נח ומשעת מתן תורה שנכחדו

ישראל קרבו להם שלמים: פסנער.

לשון (שמות ד) וינער ה' את מלרים:

שמעשיה כלפון. היינו עולה שטעונה

כפון י'. וסבא. אל מלך המשיח: אומה

שמעשיה כלון ודרום. דיינו ישראל

שמקריבין עולות שלמים: משמניהן

ידוהו. מן השמנין שבהן ומיהו

עולות הוו: כקיצוץ גליוס. [וה"ק]

עורי רוח כפונית וכו'אי רוח דרומית

לקצן גליות המפסחות ככס: זכחים

ועולות. זכחים היינו שלמים וקודם

מתן תורה כולוה בני נח בן.

זכחים אינן שלמים אלב לשון שמיטה

כשלמא וליכילה: הניחא למ"ד כו'.

פלוגתא לקמן: כסנאי. אי קודם

מתן תורה היה [יתרו] אי לאחר:

וכסיכלו כולו אומר כבוד כו'. רישא

דקרא קול ה' יחולל אילות ונחמין מורה

משמע' וזכיכלו של כל מלך ומלך

כולו אומר כבוד להקב"ה: אחר לסס

יושב ה' מלך לעולם. כבר נשבע

שהא מלך לעולם על גרומיו ולא

יטחיתם: פשע מאות ושעשים וארבעה

זרוזם קודם שנכרף העולם. וכ"ו

מאלס ועד משה רבינו ו הכי דבר

כזה לאלף דור (מהללס קה): עוו.

התורה שהיא מעוזן של ישראל:

דאפי'

פרת הטאת פרק ארבעה עשר זבחים

קמז.

וּדְיִלְמָא לַמַּעוּטֵי טְרִיפָה. תימא דצפ' שילוח הקן (חולין דף קמ. ושס) גבי שתי לפרים חיות דרש' מינה תרתי שמין ראשי איברים שלה ולמעוטי טריפה וי"ל דשאני ליפורי מלווע שהוא כעין קרבן ושיניהן שוין לענין פסול אלב גבי נח דשאר מומין כשרין הו"ל ללאוקמיה למעוטי טריפה דוקא: **אבל** בן למ"ד טריפה יולדת מאי

איבא לסימור. פי' דלדידיה לא מייחר ליה מכל החי למחוסר אבר

ואליטריך^[ח] למעוטי טריפה וא"ת כיון

דטריפה חיה יולדת היכי ממעטא

מכל החי הא צפ' שילוח הקן (ג"ז שס)

לא ממעט מחיות טריפות למ"ד

טריפה חיה יש לומר דשאני הכא

דמכל החי מיותר ושפיר משמעט

למעוטי טריפה אע"ג דחיה דמשמעט

חיות גמורה ומסמכר למעוטי טריפה

אע"ג דחיה יולדת טפי ממחוסרת

אבר דלמ"מ און טריפה כריאה

נשארט ולא חזיא לקיוס העולם כוליה

האי: **אתך בדומין קף**. וא"ת

א"כ האי מכל החי למה לי דתרווייהו

מאתך נפקא וכי סימא דלמא נח

גופיה מחוסר אבר הוה מי קאמר

רממנא דכוותך עייל שלמים לא תעיל

וי"ל דמוקמא קרא דדמי לטריפה

ולא דמי^[ט] למחוסרת אבר דלענין קיוס

העולם בן ל^[ט] חייסין:

דילמא נח גופיה טריפה הוה.

וא"ת והלא חי אחרי כן

ג' מאות שנה וי"ל דשמא לא היה כזה

וזכריות כראוי לו וסוגיין כמ"ד

טריפה חיה ו' ור"ת היה רגיל לחלק בין

טריפות דלדס לטריפות דנחמה משום

אלו טריפות (חולין דף קמ.) מיייתי

כראיס מליזו אטריפות דנחמה ו':

ב) למחוסר אבר שנאמר לבני נח. כל זמן שלא טענה תורה אף ישראל נקרא בני נח (ע"ז רמ). על שם שהיה עמיד

נח להקריב מתן דכתיב (בדלשות ח) ויקח מכל בהמה הטהורה וגו' (שם ה) מלחיות זרע נפקא. דבר שטעיה פירות, וטריפה עניקב קרום

של נח וא שחסר רגליה שוב אינה יולדת: אלא למ"ד טריפה יולדת. אליטריך מכל החי למעטיה דלא נפקא מלחאיות ועד: בדומין לך.

ולא טריפה, סלק מכל החי למחוסר אבר אלא: ודילמא נח גופיה טריפה הוה. ואע"ג דמי כמה שנים דלמא טריפה חיה ס"ה, סלק לא

נפקא מאתך למעוטי טריפה ואתא מכל החי למעוטי ולא משמעושת דחיי, דאז טריפה חיה, אלב מנייחא ומנפשיה להאי חיי לשון כריאות,

וטריפה הוא אלימעיט אלב מחוסר אבר לא (שם רמ). תמים בדרכיו. עניו וספל רוח: צדיק במעשיו. כלל תמים (שם ו) לחיות זרע למה

לי. הא אלימעט טריפה (שם רמ). מהו דתימא אתך לצוורתא בעלמא. לעמוד עמו י"צ מדשים כתיב ומיחי טריפה לא תעיל אלב תמות

ובטל האושתא. אלב זקן וסריס שפיר דמי קמיל' (שם ו). וא: אי מאתך טריפה הוא דמעמיט אלב זקן וסריס ממתמ חולי דלאא אמינא לטומא

ב) למחוסר אבר שנאמר לבני נח. כל זמן שלא טענה תורה אף ישראל נקרא בני נח (ע"ז רמ). על שם שהיה עמיד

נח להקריב מתן דכתיב (בדלשות ח) ויקח מכל בהמה הטהורה וגו' (שם ה) מלחיות זרע נפקא. דבר שטעיה פירות, וטריפה עניקב קרום

של נח וא שחסר רגליה שוב אינה יולדת: אלא למ"ד טריפה יולדת. אליטריך מכל החי למעטיה דלא נפקא מלחאיות ועד: בדומין לך.

ולא טריפה, סלק מכל החי למחוסר אבר אלא: ודילמא נח גופיה טריפה הוה. ואע"ג דמי כמה שנים דלמא טריפה חיה ס"ה, סלק לא

נפקא מאתך למעוטי טריפה ואתא מכל החי למעוטי ולא משמעושת דחיי, דאז טריפה חיה, אלב מנייחא ומנפשיה להאי חיי לשון כריאות,

וטריפה הוא אלימעיט אלב מחוסר אבר לא (שם רמ). תמים בדרכיו. עניו וספל רוח: צדיק במעשיו. כלל תמים (שם ו) לחיות זרע למה

לי. הא אלימעט טריפה (שם רמ). מהו דתימא אתך לצוורתא בעלמא. לעמוד עמו י"צ מדשים כתיב ומיחי טריפה לא תעיל אלב תמות

ובטל האושתא. אלב זקן וסריס שפיר דמי קמיל' (שם ו). וא: אי מאתך טריפה הוא דמעמיט אלב זקן וסריס ממתמ חולי דלאא אמינא לטומא

ב) למחוסר אבר שנאמר לבני נח. כל זמן שלא טענה תורה אף ישראל נקרא בני נח (ע"ז רמ). על שם שהיה עמיד

נח להקריב מתן דכתיב (בדלשות ח) ויקח מכל בהמה הטהורה וגו' (שם ה) מלחיות זרע נפקא. דבר שטעיה פירות, וטריפה עניקב קרום

של נח וא שחסר רגליה שוב אינה יולדת: אלא למ"ד טריפה יולדת. אליטריך מכל החי למעטיה דלא נפקא מלחאיות ועד: בדומין לך.

ולא טריפה, סלק מכל החי למחוסר אבר אלא: ודילמא נח גופיה טריפה הוה. ואע"ג דמי כמה שנים דלמא טריפה חיה ס"ה, סלק לא

נפקא מאתך למעוטי טריפה ואתא מכל החי למעוטי ולא משמעושת דחיי, דאז טריפה חיה, אלב מנייחא ומנפשיה להאי חיי לשון כריאות,

וטריפה הוא אלימעיט אלב מחוסר אבר לא (שם רמ). תמים בדרכיו. עניו וספל רוח: צדיק במעשיו. כלל תמים (שם ו) לחיות זרע למה

לי. הא אלימעט טריפה (שם רמ). מהו דתימא אתך לצוורתא בעלמא. לעמוד עמו י"צ מדשים כתיב ומיחי טריפה לא תעיל אלב תמות

ובטל האושתא. אלב זקן וסריס שפיר דמי קמיל' (שם ו). וא: אי מאתך טריפה הוא דמעמיט אלב זקן וסריס ממתמ חולי דלאא אמינא לטומא

ב) למחוסר אבר שנאמר לבני נח. כל זמן שלא טענה תורה אף ישראל נקרא בני נח (ע"ז רמ). על שם שהיה עמיד

נח להקריב מתן דכתיב (בדלשות ח) ויקח מכל בהמה הטהורה וגו' (שם ה) מלחיות זרע נפקא. דבר שטעיה פירות, וטריפה עניקב קרום

של נח וא שחסר רגליה שוב אינה יולדת: אלא למ"ד טריפה יולדת. אליטריך מכל החי למעטיה דלא נפקא מלחאיות ועד: בדומין לך.

ולא טריפה, סלק מכל החי למחוסר אבר אלא: ודילמא נח גופיה טריפה הוה. ואע"ג דמי כמה שנים דלמא טריפה חיה ס"ה, סלק לא

נפקא מאתך למעוטי טריפה ואתא מכל החי למעוטי ולא משמעושת דחיי, דאז טריפה חיה, אלב מנייחא ומנפשיה להאי חיי לשון כריאות,

וטריפה הוא אלימעיט אלב מחוסר אבר לא (שם רמ). תמים בדרכיו. עניו וספל רוח: צדיק במעשיו. כלל תמים (שם ו) לחיות זרע למה

לי. הא אלימעט טריפה (שם רמ). מהו דתימא אתך לצוורתא בעלמא. לעמוד עמו י"צ מדשים כתיב ומיחי טריפה לא תעיל אלב תמות

ובטל האושתא. אלב זקן וסריס שפיר דמי קמיל' (שם ו). וא: אי מאתך טריפה הוא דמעמיט אלב זקן וסריס ממתמ חולי דלאא אמינא לטומא

ב) למחוסר אבר שנאמר לבני נח. כל זמן שלא טענה תורה אף ישראל נקרא בני נח (ע"ז רמ). על שם שהיה עמיד

נח להקריב מתן דכתיב (בדלשות ח) ויקח מכל בהמה הטהורה וגו' (שם ה) מלחיות זרע נפקא. דבר שטעיה פירות, וטריפה עניקב קרום

של נח וא שחסר רגליה שוב אינה יולדת: אלא למ"ד טריפה יולדת. אליטריך מכל החי למעטיה דלא נפקא מלחאיות ועד: בדומין לך.

ולא טריפה, סלק מכל החי למחוסר אבר אלא: ודילמא נח גופיה טריפה הוה. ואע"ג דמי כמה שנים דלמא טריפה חיה ס"ה, סלק לא

נפקא מאתך למעוטי טריפה ואתא מכל החי למעוטי ולא משמעושת דחיי, דאז טריפה חיה, אלב מנייחא ומנפשיה להאי חיי לשון כריאות,

וטריפה הוא אלימעיט אלב מחוסר אבר לא (שם רמ). תמים בדרכיו. עניו וספל רוח: צדיק במעשיו. כלל תמים (שם ו) לחיות זרע למה

לי. הא אלימעט טריפה (שם רמ). מהו דתימא אתך לצוורתא בעלמא. לעמוד עמו י"צ מדשים כתיב ומיחי טריפה לא תעיל אלב תמות

ובטל האושתא. אלב זקן וסריס שפיר דמי קמיל' (שם ו). וא: אי מאתך טריפה הוא דמעמיט אלב זקן וסריס ממתמ חולי דלאא אמינא לטומא

ב) למחוסר אבר שנאמר לבני נח. כל זמן שלא טענה תורה אף ישראל נקרא בני נח (ע"ז רמ). על שם שהיה עמיד

נח להקריב מתן דכתיב (בדלשות ח) ויקח מכל בהמה הטהורה וגו' (שם ה) מלחיות זרע נפקא. דבר שטעיה פירות, וטריפה עניקב קרום

של נח וא שחסר רגליה שוב אינה יולדת: אלא למ"ד טריפה יולדת. אליטריך מכל החי למעטיה דלא נפקא מלחאיות ועד: בדומין לך.

ולא טריפה, סלק מכל החי למחוסר אבר אלא: ודילמא נח גופיה טריפה הוה. ואע"ג דמי כמה שנים דלמא טריפה חיה ס"ה, סלק לא

נפקא מאתך למעוטי טריפה ואתא מכל החי למעוטי ולא משמעושת דחיי, דאז טריפה חיה, אלב מנייחא ומנפשיה להאי חיי לשון כריאות,

וטריפה הוא אלימעיט אלב מחוסר אבר לא (שם רמ). תמים בדרכיו. עניו וספל רוח: צדיק במעשיו. כלל תמים (שם ו) לחיות זרע למה

לי. הא אלימעט טריפה (שם רמ). מהו דתימא אתך לצוורתא בעלמא. לעמוד עמו י"צ מדשים כתיב ומיחי טריפה לא תעיל אלב תמות

ובטל האושתא. אלב זקן וסריס שפיר דמי קמיל' (שם ו). וא: אי מאתך טריפה הוא דמעמיט אלב זקן וסריס ממתמ חולי דלאא אמינא לטומא

ב) למחוסר אבר שנאמר לבני נח. כל זמן שלא טענה תורה אף ישראל נקרא בני נח (ע"ז רמ). על שם שהיה עמיד

נח להקריב מתן דכתיב (בדלשות ח) ויקח מכל בהמה הטהורה וגו' (שם ה) מלחיות זרע נפקא. דבר שטעיה פירות, וטריפה עניקב קרום

של נח וא שחסר רגליה שוב אינה יולדת: אלא למ"ד טריפה יולדת. אליטריך מכל החי למעטיה דלא נפקא מלחאיות ועד: בדומין לך.

ולא טריפה, סלק מכל החי למחוסר אבר אלא: ודילמא נח גופיה טריפה הוה. ואע"ג דמי כמה שנים דלמא טריפה חיה ס"ה, סלק לא

נפקא מאתך למעוטי טריפה ואתא מכל החי למעוטי ולא משמעושת דחיי, דאז טריפה חיה, אלב מנייחא ומנפשיה להאי חיי לשון כריאות,

וטריפה הוא אלימעיט אלב מחוסר אבר לא (שם רמ). תמים בדרכיו. עניו וספל רוח: צדיק במעשיו. כלל תמים (שם ו) לחיות זרע למה

לי. הא אלימעט טריפה (שם רמ). מהו דתימא אתך לצוורתא בעלמא. לעמוד עמו י"צ מדשים כתיב ומיחי טריפה לא תעיל אלב תמות

ובטל האושתא. אלב זקן וסריס שפיר דמי קמיל' (שם ו). וא: אי מאתך טריפה הוא דמעמיט אלב זקן וסריס ממתמ חולי דלאא אמינא לטומא

עין משפט נר מצוה

כג א מ"י פ"ג מה' איסורי
מוצה ה' א:

תורה אור השלם

1. ומכל דחיי מקבל בְּשֵׁר שְׁנִים
מכל תבאי אל התבא לתבית
אתך זכר ונקבה יחדו:

בראשית ו, יט
והבאים זכר ונקבה מקבל
בְּשֵׁר בָּאוּ בְּאֶשֶׁר צִוָּה אֱתוּ
אֱלֹהִים וַיִּסְּרָר יִדְחָה בְּעֵדוּ:

בראשית ו, טו
וַיִּשְׁלַח אֱת גִּנְזָר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
וַיַּעֲלֵו עֵלֶת וַחֲבֹדוּ וְבָדִים
שְׁלִמִים לִידְחָה פְּרִים:

שמות כד, ה
וַחֲבַל הַבַּיִת גַּם הָיָה
מִבְּכֹרֹת צֶאֱנוּ וּמִלְחָבוֹת וַיִּשַׁע
יִדְחָה אֶל חֲבַל וְאֶל מַנְחָתוּ:

בראשית ד, ד
עוֹרֵי צִפְּוֹן וּבּוֹאֵי חִיקוֹן
הַפְּתִירִי גִנְזֵי יָדִילוּ בִּשְׂקֵימָו יָבֵא דוֹדֵי
לִגְנֵי וַיִּאֲכַל פִּיר מְגִדִּי:

שיר השירים ד, טז
וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה גַּם אֶתָּה תִּתֵּן
בְּיָדֶנּוּ וְ